Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
NILS WAHL
prezentate la 25 iulie 2018 [1]

Cauzele conexate C-174/17 P și C-222/17 P

Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene,
împotriva
Plásticos Españoles, SA (ASPLA)
Armando Álvarez, SA (C-174/17 P)
și
Plásticos Españoles, SA (ASPLA)
Armando Álvarez, SA
împotriva

Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, (C-222/17 P)

„Recurs – Admisibilitate – Răspundere extracontractuală – Durată rezonabilă a procedurii – Curtea de Justiție a Uniunii Europene – Obligația de a respecta un termen rezonabil de soluționare – Prejudiciu material – Comisioane de constituire a garanției bancare – Dobânzi – Legătură de cauzalitate”

1. Care sunt categoriile de prejudicii suferite de particulari pe care Uniunea Europeană trebuie să le repare, potrivit articolului 340 TFUE în cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene le-a încălcat dreptul de a se pronunța asupra cererii lor într-un termen rezonabil? Mai precis, în ce împrejurări ar trebui acordate despăgubiri pentru pretinsul prejudiciu cauzat de o întârziere excesivă?

2. Acestea sunt, în esență, problemele esențiale ridicate de recursurile formulate de Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene [2], și de Plásticos Españoles SA (denumită în continuare „ASPLA”) și Armando Álvarez SA împotriva Hotărârii Tribunalului din 17 februarie 2017, ASPLA și Armando Álvarez/Uniunea Europeană, T-40/15 (denumită în continuare „hotărârea atacată”) [3], prin care Tribunalul a acordat în favoarea ASPLA și a Armando Álvarez anumite sume cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul material suferit de acestea ca urmare a încălcării obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile din 16 noiembrie 2011, ASPLA/Comisia, T-76/06 [4], și Hotărârea Álvarez/Comisia, T-78/06 [5].

1 Limba originală: engleza.

2 Pentru simplificare, vom utiliza în continuare sintagma „Uniunea Europeană”.

3 EU:T:2017:105.

4 Nepublicată, EU:T:2011:672.

5 Nepublicată, EU:T:2011:673.

3. Probleme similare sunt ridicate de asemenea în alte patru proceduri aflate în faza recursului, două inițiate de Uniunea Europeană și două de alte societăți, împotriva a două hotărâri ale Tribunalului prin care instanța respectivă a acordat despăgubiri pentru prejudiciul material și prejudiciul moral pretinse de aceste societăți ca rezultat al încălcării obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare. Vom prezenta tot astăzi concluziile noastre în aceste cauze [6]. Prin urmare, prezentele concluzii trebuie avute în vedere împreună cu acele concluzii.

I. Istoricul cauzei

4. Prin cererea depusă la 24 februarie 2006, ASPLA, pe de o parte, și Armando Álvarez, pe de altă parte, au introdus o acțiune în temeiul articolului (în prezent) 263 TFUE împotriva Deciziei C(2005) 4634 a Comisiei din 30 noiembrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului [101 TFUE] (cazul COMP/F/38.354 – Saci industriali) [denumită în continuare „Decizia C(2005) 4634”] [7].

5. Prin Hotărârile din 16 noiembrie 2011, Tribunalul a respins acțiunile [8]. ASPLA și Armando Álvarez au atacat cu recurs hotărârile Tribunalului. Prin Hotărârile din 22 mai 2014 [9], Curtea a respins recursurile.

II. Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

6. Prin cererea depusă la 27 ianuarie 2015, ASPLA și Armando Álvarez au introdus o acțiune întemeiată pe articolul 268 TFUE împotriva Uniunii Europene, pentru repararea prejudiciului pretins suferit ca urmare a duratei procedurii în fața Tribunalului care a determinat pronunțarea Hotărârilor din 16 noiembrie 2011 în cauzele T-76/06 și T-78/06. În esență, ASPLA și Armando Álvarez au solicitat Tribunalului obligarea Uniunii Europene la plata unei despăgubiri în cuantum de 3 495 038,66 euro, plus dobânzile compensatorii și moratorii la rata aplicată de Banca Centrală Europeană (BCE) pentru principalele sale operațiuni de refinanțare, majorată cu două puncte, de la data introducerii acțiunii.

7. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a obligat Uniunea Europeană la plata unei despăgubiri de 44 951,24 euro către societatea ASPLA și a unei despăgubiri în cuantum de 111 042,48 euro către societatea Armando Álvarez pentru prejudiciul material cauzat fiecăreia dintre aceste două societăți ca urmare a încălcării obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile din 16 noiembrie 2011, ASPLA/Comisia (T-76/06), și Armando Álvarez/Comisia (T-78/06). Fiecare dintre aceste despăgubiri urmau a fi reevaluate prin aplicarea de dobânzi compensatorii începând cu 27 ianuarie 2015 și până la pronunțarea hotărârii, la rata anuală a inflației înregistrată, pentru perioada în cauză, de Eurostat în statul membru în care sunt stabilite aceste societăți. Tribunalul a dispus de asemenea ca fiecare dintre despăgubirile acordate să fie majorată cu dobânzi moratorii de la data pronunțării hotărârii în cauză și până la plata integrală, la rata stabilită de Banca Centrală Europeană (BCE) pentru principalele sale operațiuni de refinanțare, majorată cu două puncte procentuale. Tribunalul a respins în rest acțiunea.

8. În ceea ce privește cheltuielile de judecată, Tribunalul a hotărât următoarele: (i) ASPLA și Armando Álvarez, pe de o parte, și Uniunea Europeană, pe de altă parte, vor suporta propriile cheltuieli de judecată; și (ii) Comisia Europeană va suporta propriile cheltuieli de judecată.

6 Cauza Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, și cauzele conexate Uniunea Europeană/Gascogne Sack Deutschland și Gascogne și Gascogne Sack Deutschland și Gascogne/Uniunea Europeană, C-138/17 P și C-146/17 P.

7 Hotărârile menționate la nota de subsol 6 de mai sus privesc de asemenea procedurile demarate de alte întreprinderi cărora li se aplică Decizia C(2005) 4634.

8 Hotărârile din 16 noiembrie 2011, ASPLA/Comisia (T-76/06, nepublicată, EU:T:2011:672) și Álvarez/Comisia (T-78/06, nepublicată, EU:T:2011:673).

9 Hotărârile din 22 mai 2014, ASPLA/Comisia (C-35/12 P, EU:C:2014:348) și Armando Álvarez/Comisia (C-36/12 P, EU:C:2014:349).

III. Procedura în fața Curții și concluziile părților

9. Prin intermediul recursului formulat la 5 aprilie 2017, în cauza C-174/17 P, Uniunea Europeană solicită Curții:

– anularea punctului 1 din hotărârea atacată;

– respingerea ca nefondată a cererii formulate în primă instanță de ASPLA și de Armando Álvarez, având ca obiect plata unei sume de 3 495 038,66 euro cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul pe care acestea afirmă că l-au suferit din cauza încălcării obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare;

– obligarea ASPLA și a Armando Álvarez la plata cheltuielilor de judecată.

10. ASPLA și Armando Álvarez solicită, la rândul lor, Curții:

– respingerea recursului;

– obligarea Uniunii la plata cheltuielilor de judecată.

11. Prin recursul formulat la 27 aprilie 2017, în cauza C-222/17 P, ASPLA și Armando Álvarez solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– obligarea Uniunii la plata către recurente a sumei de 3 495 038,66 euro, la care se adaugă dobânzile compensatorii și moratorii, cu titlu de despăgubiri pentru încălcarea de către Tribunal a articolului 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene;

– obligarea Uniunii la plata cheltuielilor de judecată.

12. La rândul său, Uniunea Europeană solicită Curții:

– respingerea recursului;

– obligarea ASPLA și a Armando Álvarez la plata cheltuielilor de judecată.

13. În cauza C-174/17 P, a fost admisă cererea de intervenție formulată de Comisia Europeană în susținerea concluziilor Uniunii Europene.

14. Prin Ordonanța președintelui Camerei întâi a Curții din 17 aprilie 2018, cauzele C-174/17 P și C-222/17 P au fost conexate în vederea concluziilor și a pronunțării hotărârii.

IV. Aprecierea motivelor de recurs

A. Observații preliminare

15. În cererea sa formulată în cauza C-174/17 P, Uniunea Europeană invocă două motive de recurs, afirmând că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin interpretarea greșită a noțiunilor „legătură de cauzalitate” și „prejudiciu”. Comisia este de acord în esență cu susținerile Uniunii Europene.

16. ASPLA și Armando Álvarez susțin că aceste motive de recurs sunt nefondate.

17. În cererile formulate în cauza C-222/17 P, ASPLA și Armando Álvarez invocă cinci motive de recurs. Prin intermediul primului motiv de recurs, acestea invocă faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și nu și-a motivat suficient hotărârea atunci când a evaluat care este perioada care poate fi considerată rezonabilă între faza scrisă și faza orală a procedurii. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, cele două societăți invocă o eroare de drept în aprecierea prejudiciului material suferit. Al treilea motiv de recurs invocat de ASPLA și de Armando Álvarez privește o pretinsă eroare de drept săvârșită de Tribunal în aplicarea principiului „*non ultra petita*” în legătură cu aprecierea prejudiciului material suferit. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, societățile menționate susțin că, prin faptul că a aplicat o metodă de calcul al prejudiciului material diferită de cea propusă de acestea, Tribunalul a încălcat dreptul lor la apărare. Cel de al cincilea motiv de recurs are în vedere o pretinsă motivare contradictorie în cuprinsul hotărârii atacate în ceea ce privește perioada pentru care trebuia acoperit prejudiciul material suferit de ASPLA și de Armando Álvarez.

18. Uniunea Europeană susține, la rândul său, că motivele de recurs formulate de ASPLA și de Armando Álvarez trebuie respinse.

19. În cadrul prezentelor concluzii, vom examina mai întâi motivele de recurs care privesc prejudiciul material. Astfel, va deveni inutilă examinarea motivelor de recurs care privesc aprecierea Tribunalului cu privire la perioada scursă între faza scrisă și faza orală a procedurii care, în speță, ar trebui considerată rezonabilă.

B. Prejudiciu material

20. Cele două motive de recurs invocate de către Uniunea Europeană în cauza C-174/17 P, precum și al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea motiv de recurs invocate de ASPLA și de Armando Álvarez în cauza C-222/17 P privesc constatările Tribunalului referitoare la prejudiciul material pretins suferit de ASPLA și de Armando Álvarez. În special, ambele părți susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept la examinarea pretențiilor formulate de ASPLA și de Armando Álvarez cu privire la prejudiciul cauzat de costurile privind garanția bancară pe care aceste societăți au pus-o la dispoziția Comisiei pentru a evita plata imediată a amenzii aplicate prin Decizia C(2005) 4634. De asemenea, ASPLA și Armando Álvarez susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a respins cererea lor de despăgubire pentru dobânzile plătite Comisiei pentru perioada corespunzătoare depășirii.

21. Considerăm că este oportun să începem analiza noastră juridică a acestor aspecte prin examinarea susținerilor care privesc comisioanele de constituire a garanției bancare plătite de ASPLA și de Armando Álvarez. În acest scop, vom începe cu *primul* motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană. Vom aborda ulterior, numai din considerente legate de exhaustivitate, *al doilea* motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană. În continuare, nu va fi necesară examinarea celorlalte motive de recurs invocate de ASPLA și de Armando Álvarez.

22. Vom examina, în sfârșit, *al doilea* motiv invocat de ASPLA și de Armando Álvarez, care se referă la plata dobânzilor aferente amenzii, pentru perioada corespunzătoare depășirii.

1. Comisioane de constituire a garanției bancare: existența unei legături de cauzalitate

23. Prin intermediul primului motiv de recurs, Uniunea Europeană, susținută de Comisia Europeană, reproșează Tribunalului interpretarea și aplicarea noțiunii „legătură de cauzalitate”. În esență, Uniunea Europeană consideră că nu există nicio legătură de cauzalitate directă între încălcarea de către Tribunal a obligației de a se pronunța într-un termen rezonabil în cauzele T-76/06 și T-78/06 și prejudiciul suferit de ASPLA și de Armando Álvarez prin plata comisioanelor de constituire a garanției bancare. În special, Uniunea Europeană subliniază că acest prejudiciu a fost rezultatul unei alegeri făcute de ASPLA și de Armando Álvarez pentru a menține garanția bancară pe parcursul procedurilor, în loc de

a plăti amenda impusă de Comisie. În ceea ce le privește, ASPLA și Armando Álvarez solicită menținerea hotărârii atacate cu privire la acest aspect: în opinia acestora, comisioanele de constituire a garanției bancare plătite în perioada corespunzătoare depășirii au fost cauzate de nerespectarea de către Tribunal a unui termen rezonabil de soluționare.

24. În cele ce urmează, vom începe cu o scurtă ilustrare a raționamentului urmat de Tribunal, iar apoi vom explica de ce, în opinia noastră, primul motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană este fondat.

25. La punctele 84 și 85 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit jurisprudența constantă potrivit căreia prejudiciul a cărui reparare se solicită în cadrul unei acțiuni în răspundere extracontractuală a Uniunii trebuie să fie real și cert, aspect care trebuie dovedit de reclamant. De asemenea, revine reclamantului sarcina de a face dovada existenței unei legături de cauzalitate – și anume, legătura suficient de directă – între comportamentul reproșat și prejudiciul invocat.

26. La punctele 104-107 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că, în cazul în care procedura în cauzele T-76/06 și T-78/06 nu ar fi depășit termenul rezonabil de soluționare, ASPLA și Armando Álvarez nu ar fi trebuit să plătească comisioane de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii. Astfel, în opinia sa, există o legătură de la cauză la efect între încălcarea obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare și apariția prejudiciului care a fost suportat de ASPLA și de Armando Álvarez ca urmare a plății de către acestea a comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii.

27. Referindu-se la jurisprudența anterioară (denumită în continuare „jurisprudența Holcim”) [10], Tribunalul a recunoscut, la punctul 109 din hotărârea atacată, că, în principiu, comisioanele de constituire a garanției bancare plătite de o societate sancționată printr-o decizie a Comisei rezultă din propria opțiune a acestei societăți de a constitui o garanție bancară pentru a nu executa obligația de a plăti amenda în termenul acordat prin decizia în litigiu. Prin urmare, acest cost nu poate, în mod normal, să fie considerat ca fiind o consecință *directă* a comportamentului instituției.

28. Cu toate acestea, Tribunalul, la punctele 110-112 din hotărârea atacată, a continuat prin a distinge între cauza pendinte și cauzele care au determinat jurisprudența Holcim. Tribunalul a considerat că, în momentul în care ASPLA și Armando Álvarez au formulat acțiunile în cauzele T-76/06 și T-78/06 și în momentul în care acestea au constituit o garanție bancară, încălcarea obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare era imprevizibilă, iar ASPLA și Armando Álvarez se puteau aștepta în mod legitim ca acțiunile lor să fie soluționate într-un termen rezonabil. Tribunalul a constatat de asemenea că depășirea termenului rezonabil de soluționare în cauzele T-76/06 și T-78/06 a intervenit ulterior alegerii inițiale a reclamantelor de a constitui o garanție bancară. Pentru aceste motive, Tribunalul a reținut că nu se poate considera că legătura dintre depășirea termenului rezonabil de soluționare în cauzele T-76/06 și T-78/06 și plata comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde acestei depășiri a fost ruptă de alegerea inițială efectuată de ASPLA și de Armando Álvarez de a nu plăti imediat amenda și de a constitui o garanție bancară. Astfel, Tribunalul a concluzionat, la punctul 113 din hotărârea atacată, că legătura de cauzalitate a fost suficient de directă în sensul articolului 340 TFUE.

10 A se vedea Hotărârea din 21 aprilie 2005, Holcim (Deutschland)/Comisia (T-28/03, EU:T:2005:139, punctul 123), și Ordonanța din 12 decembrie 2007, Atlantic Container Line și alții/Comisia (T-113/04, nepublicată, EU:T:2007:377, punctul 38). Precizăm că, până în prezent, Curtea nu a avut ocazia să confirme această linie jurisprudențială.

29. Raționamentul urmat de Tribunal este, în opinia noastră, eronat. În esență, Tribunalul acceptă autoritatea jurisprudenței Holcim, dar apoi continuă să distingă între prezenta cauză și cele care au făcut obiectul acelei jurisprudențe. La fel ca Tribunalul, considerăm că jurisprudența Holcim este judicioasă, dar, spre deosebire de Tribunal, nu considerăm că prezenta cauză este substanțial diferită de cauzele în care s-a pronunțat Hotărârea Holcim: în opinia noastră, niciunul dintre cele două argumente invocate de Tribunal în susținerea acestei distincții nu este convingător, nici separat, nici împreună.

30. Înainte de a justifica în detaliu această opinie, am dori să subliniem că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, articolul 340 TFUE nu poate fi interpretat în sensul că impune Uniunii Europene să repare toate consecințele prejudiciabile, chiar și cele îndepărtate, ale acțiunilor instituțiilor sale [11]. În consecință, în cadrul unei acțiuni în răspunderea extracontractuală a Uniunii, nu este suficient ca respectivul comportament reproșat să reprezinte una dintre cauzele prejudiciului pretins, acest comportament trebuie să fie cauza *determinantă* a prejudiciului [12]. Cu alte cuvinte, o legătură suficientă există numai în cazul în care prejudiciul este consecința directă a faptei ilicite a instituției responsabile și nu depinde de intervenția altor cauze, indiferent dacă acestea sunt pozitive sau negative [13].

a) Caracterul previzibil al comportamentului ilicit

31. Primul motiv reținut de Tribunal pentru a distinge între prezenta cauză și cauzele care au determinat jurisprudența Holcim este că, în momentul în care ASPLA și Armando Álvarez au formulat acțiunile în cauzele T-76/06 și T-78/06 și în momentul în care acestea au constituit o garanție bancară, încălcarea obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare de către Tribunal era *imprevizibilă*.

32. Totuși, această declarație este în primul rând inexactă. Din păcate, un anumit număr de cauze care au fost soluționate de Tribunal cu puțin timp înainte de introducerea acțiunilor în cauzele T-76/06 și T-78/06 au avut o durată semnificativă [14]. Acest lucru este valabil mai ales în cauzele privind aplicarea normelor Uniunii în materie de concurență, în special cele cu privire la înțelegeri [15], care sunt extrem de complexe și de lungă durată și pot necesita o examinare paralelă sau coordonată a mai multor cauze în același timp.

33. Într-adevăr, ASPLA și Armando Álvarez, ca orice alt reclamant, s-ar putea aștepta să le fie soluționate cauzele într-un termen rezonabil. Cu toate acestea, având în vedere practica și statistica judiciară ale Tribunalului la data faptelor, calcularea duratei probabile a procedurii pentru a estima costul total potențial al garanției bancare reprezenta o operațiune destul de incertă și dificilă.

11 În acest sens, a se vedea Hotărârea din 4 octombrie 1979, Dumortier și alții/Consiliul (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 și 45/79, EU:C:1979:223, punctul 21). Mai recent, a se vedea Ordonanța din 31 martie 2011, Mauerhofer/Comisia (C-433/10 P, nepublicată, EU:C:2011:204, punctul 127 și jurisprudența citată).

12 A se vedea Ordonanța din 31 martie 2011, Mauerhofer/Comisia (C-433/10 P, nepublicată, EU:C:2011:204, punctul 127 și jurisprudența citată).

13 A se vedea în acest sens Concluziile avocatului general Trabucchi prezentate în cauza Compagnie continentale France/Consiliul (169/73, nepublicată, EU:C:1974:32, punctul 4).

14 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 13 ianuarie 2004, Thermenhotel Stoiser Franz și alții/Comisia (T-158/99, EU:T:2004:2), Hotărârea din 11 mai 2005, Saxonia Edelmetalle/Comisia (T-111/01 și T-133/01, EU:T:2005:166), Hotărârea din 19 octombrie 2005, Freistaat Thüringen/Comisia (T-318/00, EU:T:2005:363), și Hotărârea din 14 decembrie 2005, Laboratoire du Bain/Consiliul și Comisia (T-151/00, nepublicată, EU:T:2005:450).

15 A se vedea, printre altele, Hotărârea din 11 decembrie 2003, Marlines/Comisia (T-56/99, EU:T:2003:333), Hotărârea din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia (T-44/00, EU:T:2004:218), Hotărârea din 14 decembrie 2005, Honeywell/Comisia (T-209/01, EU:T:2005:455), și Hotărârea din 15 martie 2006, BASF/Comisia (T-15/02, EU:T:2006:74).

34. În al doilea rând, un aspect și mai important, indiferent dacă întârzierea excesivă în soluționarea cauzelor T-76/06 și T-78/06 era previzibilă, Tribunalul a săvârșit o eroare prin utilizarea noțiunii „caracter previzibil” pentru a stabili existența unei legături de cauzalitate suficiente care declanșează răspunderea Uniunii.

35. Întrebarea-cheie, în cazul de față, nu este dacă victima prejudiciului pretins a fost în măsură să anticipeze evenimentul ilicit care a produs prejudiciul invocat. Ceea ce este esențial pentru a stabili răspunderea extracontractuală a Uniunii în prezenta cauză este, în primul rând, dacă prejudiciul invocat este o consecință *directă* a comportamentului ilicit al instituției.

36. Aceasta este un aspect pe care Tribunalul a omis să îl examineze în detaliu. Considerăm că, în contextul examinării respective, potențialul caracter imprevizibil al întârzierii excesive ar fi putut avea relevanță numai în două împrejurări. În prezenta cauză, niciuna dintre aceste împrejurări nu este însă aplicabilă.

37. Pe de o parte, acest element ar fi putut fi relevant dacă ASPLA și Armando Álvarez nu ar fi fost în măsură, ulterior, să revină asupra deciziei inițiale de a amâna plata și de a depune o garanție bancară. Totuși, astfel cum vom arăta la punctele 49-52 de mai jos, această situație nu se regăsește în speță: în orice moment în cursul procedurii judiciare, ASPLA și Armando Álvarez erau libere să plătească amenda și să retragă garanția bancară. Astfel, chiar dacă ar fi fost imprevizibil inițial, ASPLA și Armando Álvarez ar fi putut să-și adapteze comportamentul în lumina acestui nou eveniment.

38. Pe de altă parte, potențialul caracter imprevizibil al întârzierii excesive ar fi putut fi relevant și în cazul în care Uniunea Europeană ar fi susținut, în fața Tribunalului, că ASPLA și Armando Álvarez nu au dat dovadă de o diligență rezonabilă în ceea ce privește evitarea sau limitarea întinderii prejudiciului care ar fi putut rezulta din alegerea lor de a amâna plata amenzii până la sfârșitul procedurii judiciare.

39. În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul unei acțiuni în răspundere extracontractuală, se impune să se verifice dacă persoana lezată, cu riscul de a trebui să suporte ea însăși prejudiciul, a făcut dovada unei diligențe rezonabile specifice unui justițiabil informat pentru a evita prejudiciul sau pentru a-l diminua. Legătura de cauzalitate poate fi eliminată printr-un comportament neglijent al persoanei lezate, din moment ce se dovedește că acest comportament constituie cauza determinantă a prejudiciului [16].

40. Nu acesta este însă motivul pentru care Tribunalul s-a referit la elementul respectiv în hotărârea atacată. Tribunalul nu a utilizat criteriul previzibilității pentru a examina dacă neglijența manifestată de ASPLA și de Armando Álvarez a rupt legătura de cauzalitate între prejudiciul invocat și comportamentul reproșat instituției Uniunii; în schimb, Tribunalul a utilizat această noțiune pentru a stabili existența unei astfel de legături într-o primă etapă.

41. Cu toate acestea, caracterul potențial imprevizibil al evenimentului care a cauzat prejudiciul invocat nu spune nimic despre *factorul determinant* al pretinsului prejudiciu. Chiar presupunând că o întârziere excesivă era imprevizibilă, acest fapt nu este nici necesar, nici suficient pentru a atrage răspunderea Uniunii.

42. Având în vedere cele de mai sus, apreciem că, în hotărârea atacată, Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod greșit noțiunea „caracter previzibil” în sensul articolului 340 TFUE pentru a stabili existența unei legături de cauzalitate între prejudiciul invocat și comportamentul reproșat.

16 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 18 martie 2010, Trubowest Handel și Makarov/Consiliul și Comisia (C-419/08 P, EU:C:2010:147, punctul 61). Acesta reprezintă un principiu general aplicabil în ordinile juridice ale statelor membre: a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctul 85 și jurisprudența citată).

b) Lipsa opțiunilor pentru ASPLA și pentru Armando Álvarez

43. Al doilea motiv invocat de Tribunal pentru a distinge între cauza T-40/15 și cele care au determinat jurisprudența Holcim este că termenul rezonabil de soluționare în cauzele T-76/06 și T-78/06 a fost depășit *după* ce ASPLA și Armando Álvarez au decis să constituie o garanție bancară.

44. În opinia noastră, acest element este de asemenea irelevant.

45. De la bun început, trebuie amintit că o decizie a Comisiei, precum Decizia C(2005) 4634, este obligatorie din punct de vedere juridic și prezumată a fi validă până când este anulată de o instanță a Uniunii. În cazul în care o întreprindere sancționată printr-o amendă aplicată de Comisie consideră că decizia Comisiei este nelegală și că respectarea imediată a acesteia ar putea provoca prejudicii ireparabile, această întreprindere are posibilitatea de a formula o cerere de măsuri provizorii în fața instanțelor Uniunii în temeiul articolelor 278 și 279 TFUE, în același timp cu contestarea validității deciziei.

46. În cazul în care nu este formulată o astfel de cerere sau în cazul în care o astfel de cerere este respinsă de instanța Uniunii, o amendă trebuie plătită, ca regulă generală, în termenul prevăzut în decizie. Acestea fiind spuse, normele bugetare ale Uniunii [17] permit Comisiei să accepte amânarea plății unei amenzi, cu condiția ca debitorul să se angajeze să plătească dobânda pentru întârzierea efectuării plății și să depună o garanție financiară care să acopere creanța exigibilă, atât în ceea ce privește suma principală, cât și dobânda.

47. Astfel, întreprinderile care intenționează să conteste o amendă în fața instanțelor Uniunii pot să opteze fie pentru plata imediată (regula), fie să recurgă la posibilitatea de a depune o garanție bancară (excepția). Spre deosebire de cele susținute de ASPLA și de Armando Álvarez, posibilitatea care le este oferită prin articolul 85 din Regulamentul nr. 2342/2002 a reprezentat o excepție. Regula, consacrată la articolele 278 și 279 TFUE, este că o decizie a Comisiei precum Decizia C(2005) 4634 își produce efecte de îndată ce aceasta este notificată destinatarilor săi și rămâne aplicabilă chiar și în cazul în care este contestată în fața instanțelor Uniunii (cu excepția situației în care este suspendată de respectivele instanțe).

48. Alegerea pe care o face întreprinderea trebuie să fie *neutră din punct de vedere economic* pentru Uniune: o amânare a plății nu poate duce la o pierdere pentru bugetul Uniunii. Contabilul care, în colaborare cu ordonatorul de credite competent, adoptă o decizie cu privire la cererea întreprinderii de amânare a plății nu are competența de a modifica valoarea amenzii care a fost stabilită de Comisie ca instituție (și anume, de colegiul comisarilor). În același timp, decizia unei întreprinderi de a plăti imediat amenda, în pofida intenției sale de a contesta decizia Comisiei în fața instanțelor Uniunii, nu ar trebui să conducă la o îmbogățire fără justă cauză a Uniunii Europene. Acesta este motivul pentru care, pe de o parte, dacă instanțele Uniunii mențin decizia Comisiei, amenda a cărei plată a fost amânată devine exigibilă împreună cu dobânzile aferente. Pe de altă parte, anularea deciziei Comisiei în litigiu dă naștere obligației Uniunii de a rambursa sumele plătite, majorate cu rata dobânzii aplicabile [18].

17 Articolul 85 din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2342/2002 al Comisiei din 23 decembrie 2002 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene (JO 2002, L 357, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 3). Regulamentul respectiv, aplicabil la data faptelor, a fost înlocuit în prezent de Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012 al Comisiei din 29 octombrie 2012 privind normele de aplicare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii (JO 2012, L 362, p. 1).

18 A se vedea în acest sens Hotărârea din 12 februarie 2015, Comisia/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83). În ceea ce privește tipul și cuantumul dobânzii care trebuie rambursate de Comisie unei societăți care a plătit o amendă pentru a se conforma unei decizii adoptate în temeiul articolului 101 TFUE, decizie anulată ulterior de instanțele Uniunii, a se vedea cauza pendinte T-201/17, Printeos/Comisia.

49. Decizia de a amâna plata unei amenzi, în mod evident, îi permite întreprinderii să continue să utilizeze sumele corespunzătoare în timpul desfășurării procedurilor judiciare. Totuși, aceasta implică de asemenea, anumite costuri suplimentare (cele legate de depunerea garanției bancare) pe care întreprinderea trebuie să accepte să le suporte, inclusiv în cazul în care, în cele din urmă, aceasta obține anularea deciziei contestate. Prin urmare, fiecărei întreprinderi sancționate de Comisie îi revine sarcina de a evalua dacă este în interesul său financiar să plătească amenda în termenul prevăzut ori să solicite o amânare a plății și să constituie o garanție bancară.

50. Important este, spre deosebire de ceea ce sugerează Tribunalul, faptul că aceasta nu este o alegere care poate fi efectuată doar o singură dată. Orice întreprindere care a ales să depună o garanție poate să revină întotdeauna asupra deciziei sale inițiale și să procedeze la plata amenzii [19]. În acest fel, ea evită acumularea de dobânzi suplimentare la debitul principal și poate să retragă garanția bancară constituită anterior.

51. Din perspectiva dreptului Uniunii, nimic nu împiedică o întreprindere să lichideze garanția bancară și să plătească amenda, atunci când întreprinderea consideră că acest demers este mai avantajos. Prin urmare, se poate presupune că, în cazul în care o întreprindere nu își revizuiește alegerea inițială în niciun moment din cursul procedurii, întreprinderea consideră în acest caz că menținerea garanției bancare este încă în interesul său. Într-adevăr, dacă decizia inițială continuă să fie avantajoasă ulterior depinde de factori multipli, care, astfel cum subliniază Comisia, pot varia semnificativ în timp (costul creditării, comisioanele aplicate de bancă pentru constituirea garanției, profitul pe care suma datorată îl generează atunci când este investită în alte activități lucrative etc.). Din punct de vedere economic, este rezonabil să se presupună că o întreprindere își poate reexamina periodic decizia inițială.

52. Prin urmare, astfel cum a susținut în mod întemeiat Uniunea Europeană, alegerea de a constitui o garanție bancară în loc de a plăti amenda impusă de Comisie nu a fost făcută doar la începutul procedurii: această opțiune a fost *păstrată* în mod liber și conștient (sau *confirmată*) de ASPLA și de Armando Álvarez pe toată durata procedurii judiciare în cauzele T-76/06 și T-78/06, inclusiv atunci când aceste proceduri au început să aibă o durată semnificativă.

53. Concluzionând asupra acestui aspect, al doilea motiv al Tribunalului pentru a distinge între prezenta cauză și cele care au determinat jurisprudența Holcim se întemeiază astfel pe o premisă eronată: faptul că singura decizie care a avut importanță în cazul de față a fost decizia inițială luată de ASPLA și de Armando Álvarez de a amâna plata și de a constitui o garanție bancară înainte de începerea procedurii.

54. Caracterul eronat al acestei premise este de asemenea confirmat indirect prin hotărârea atacată.

c) Contradicțiile din hotărârea atacată

55. La punctul 119 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că nu există o legătură de cauzalitate suficient de directă cu privire la costurile implicate de garanția bancară *după* pronunțarea hotărârilor în cauzele T-76/06 și T-78/06. Tribunalul a considerat că plata unor astfel de comisioane este consecința deciziei personale și autonome luate de ASPLA și de Armando Álvarez, după pronunțarea hotărârii respective, în sensul de a nu plăti amenda, de a nu solicita suspendarea executării Deciziei C(2005) 4634 și de a declara recurs împotriva hotărârilor menționate mai sus. Dacă aceasta este situația, nu ne este clar de ce decizia de a menține garanția bancară era, în opinia Tribunalului, decisivă pentru a exclude răspunderea Uniunii Europene *după* pronunțarea hotărârii, dar nu *înainte* de aceasta.

19 A se vedea, de exemplu, Hotărârea din 12 mai 2016, Trioplast Industrier/Comisia (T-669/14, nepublicată, EU:T:2016:285, punctul 103).

56. Astfel cum a susținut Uniunea Europeană, pare că nu există nicio diferență semnificativă între perioadele care pot fi relevante în temeiul articolului 340 TFUE. De asemenea, în cursul judecării cauzelor în primă instanță, SPLA și Armando Álvarez au ales în mod deliberat să nu solicite suspendarea executării deciziei în litigiu și să mențină garanția bancară până în momentul în care s-a pus capăt acestei proceduri. Punctul 119 din hotărârea atacată confirmă astfel că elementele pe care Tribunalul le consideră relevante la punctele 110-112 din aceeași hotărâre pentru a distinge prezenta cauză de jurisprudența Holcim sunt nesemnificative.

d) Concluzie intermediară

57. Ca o concluzie intermediară, nu se poate contesta că faptul că ASPLA și Armando Álvarez au fost nevoite să suporte costurile aferente garanției bancare constituite în favoarea Comisiei în perioada corespunzătoare depășirii este o *consecință*, printre altele, a incapacității Tribunalului de a pronunța hotărârea într-un termen rezonabil.

58. Totuși, nu aceasta a fost cauza *determinantă* a prejudiciului pretins. Factorul esențial a fost decizia societăților ASPLA și Armando Álvarez de a continua să beneficieze de o excepție pe care au solicitat-o de la obligația de a plăti amenda datorată, cunoscând deplin costurile și riscurile aferente alegerii făcute. În consecință, principiile care decurg din jurisprudența Holcim sunt aplicabile în prezenta cauză.

59. Pentru toate aceste motive, apreciem că Tribunalul a săvârșit o eroare în interpretarea și în aplicarea noțiunii „legătură de cauzalitate” în sensul articolului 340 TFUE. În opinia noastră, nu există o legătură de cauzalitate suficient de directă între încălcarea de către Tribunal, în cauzele T-76/06 și T-78/06, a obligației de pronunțare într-un termen rezonabil și prejudiciul invocat de ASPLA și de Armando Álvarez provenit din plata comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada corespunzătoare depășirii.

60. În lumina celor de mai sus, hotărârea atacată trebuie anulată în ceea ce privește obligarea Uniunii Europene la plata sumei de 44 951,24 euro către ASPLA și a sumei de 111 042,48 euro către Armando Álvarez, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material suferit de aceste societăți ca urmare a încălcării obligației de a respecta un termen rezonabil de soluționare în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârile din 16 noiembrie 2011 (T-76/06 și T-78/06).

61. Acest lucru înseamnă că, în cazul în care Curtea este de acord cu punctul nostru de vedere cu privire la acest aspect, nu ar mai fi necesar să se examineze *al doilea* motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană și *al treilea*, *al patrulea* și *al cincilea* motiv de recurs invocate de ASPLA și de Armando Álvarez. Cu toate acestea, din cauza importanței problemei ridicate pentru cauze viitoare, considerăm că poate fi utilă examinarea, numai din considerente legate de exhaustivitate, a celui de *al doilea* motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană. Această analiză va oferi de asemenea elemente utile pentru a examina *al doilea* motiv de recurs invocat de ASPLA și de Armando Álvarez.

2. Comisioanele de constituire a garanției bancare: noțiunea „prejudiciu”

62. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, îndreptat împotriva punctelor 104-120 din hotărârea atacată, Uniunea Europeană, susținută de Comisie, pretinde că Tribunalul a interpretat în mod eronat noțiunea „prejudiciu”. În opinia sa, instanța de prim grad de jurisdicție ar fi trebuit să examineze dacă, în perioada corespunzătoare depășirii, comisioanele de constituire a garanției bancare plătite de ASPLA și de Armando Álvarez erau mai mari decât avantajul conferit prin deținerea unei sume egale cu cuantumul amenzii. La rândul său, ASPLA și Armando Álvarez solicită Curții să respingă acest motiv de recurs ca nefondat. În opinia lor, nu există nicio legătură între avantajele de care au beneficiat ASPLA și Armando Álvarez și pierderile suferite de acestea în perioada corespunzătoare depășirii.

63. Considerăm că și acest motiv de recurs este fondat. Într-adevăr, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când, fără nicio explicație specifică sau o analiză suplimentară, la punctele 104 și 105 din hotărârea atacată, a echivalat *costurile* garanției bancare în perioada corespunzătoare depășirii cu *prejudiciul* care trebuie reparat în temeiul articolului 340 TFUE.

64. Cele două concepte ar trebui avute în vedere în mod distinct.

65. Un act sau o omisiune a unei instituții a Uniunii poate avea diverse consecințe asupra situației financiare a unor întreprinderi precum ASPLA și Armando Álvarez. Aceasta poate genera anumite costuri pentru o întreprindere, dar, în același timp, poate avea ca rezultat anumite beneficii pentru acea întreprindere. Există un „prejudiciu", în sensul articolului 340 TFUE, numai în cazul în care diferența netă dintre costuri și beneficii este negativă [20]. Cu alte cuvinte, din comportamentul reproșat trebuie să rezulte o *pierdere netă*. În caz contrar, ar apărea situația paradoxală în care, deși ar beneficia din punct de vedere financiar ca urmare a comportamentului unei instituții a Uniunii, o întreprindere ar avea de asemenea dreptul de a solicita sume suplimentare din partea Uniunii.

66. Astfel cum s-a explicat la punctele 49 și 51 de mai sus, decizia unei întreprinderi de a amâna plata și de a constitui o garanție bancară, pe de o parte, generează anumite costuri, dar, pe de altă parte, permite de asemenea întreprinderii respective să utilizeze, pentru o perioadă de timp, o sumă care poate genera beneficii. Aceste efecte diverse nu sunt independente, ci strâns legate între ele: sunt două fețe ale aceleiași monede.

67. Din punct de vedere economic, posibilitatea de a amâna plata unei amenzi constituie în esență o formă de finanțare pentru întreprinderea în cauză: până la încheierea procedurii judiciare, această întreprindere împrumută practic banii datorați Uniunii chiar de la aceasta din urmă. Costul total de finanțare este, pe scurt, suma comisioanelor pentru constituirea garanției bancare plus, în cazul în care întreprinderea nu ar avea câștig de cauză în urma procedurii jurisdicționale, dobânzile datorate eventual pentru suma principală. Cu toate acestea, hotărârea atacată vizează doar costurile suportate de ASPLA și de Armando Álvarez și nu face nicio mențiune cu privire la posibilele beneficii sau economii realizate de aceste societăți datorită amânării plății.

68. În opinia noastră, aceasta reprezintă o eroare săvârșită de Tribunal. Astfel cum s-a menționat la punctul 51 de mai sus, se prezumă că o întreprindere acționează în orice moment în modalitatea pe care o consideră rațională din punct de vedere economic și financiar. Prin urmare, ar fi rezonabil să se presupună că, pentru întreaga durată a procedurii judiciare desfășurate în cauzele T-76/06 și T-78/06, ASPLA și Armando Álvarez au considerat că este mai avantajos să continue să împrumute de la Uniune suma corespunzătoare valorii amenzii datorate decât să utilizeze propriile lichidități sau să împrumute acea sumă de la instituții de credit.

69. Aceasta fiind situația, nu se poate exclude ca întârzierea excesivă în soluționarea cauzelor T-76/06 și T-78/06 nu numai să nu fi cauzat o pierdere pentru ASPLA și pentru Armando Álvarez, ci chiar să fi creat un avantaj financiar pentru societățile respective. Totuși, acest aspect nu poate fi stabilit pe baza hotărârii atacate, întrucât Tribunalul a considerat, fără o analiză suplimentară, că respectivele comisioane de constituire a garanției bancare percepute în perioada aferentă depășirii au corespuns prejudiciului suportat de ASPLA și de Armando Álvarez în acea perioadă.

20 A se vedea în acest sens Hotărârea din 19 mai 1992, Mulder și alții/Consiliul și Comisia (C-104/89 și C-37/90, EU:C:1992:217, punctul 26 și urm.).

70. În sfârșit, am adăuga că, și cu privire la acest aspect, hotărârea atacată pare contradictorie. Astfel, în ceea ce privește o altă formă a prejudiciului invocat (plata de dobânzi calculate la cuantumul amenzii) Tribunalul a considerat că societățile ASPLA și Armando Álvarez nu au prezentat nicio dovadă în sensul că, în perioada corespunzătoare depășirii, „cuantumul dobânzilor de întârziere, plătite ulterior Comisiei de Armando Álvarez, a fost superior avantajului de care a putut beneficia acea societate ca urmare a utilizării sumei egale cu cuantumul amenzii majorate cu dobânzile de întârziere”[21].

71. Este dificil de înțeles motivul pentru care Tribunalul nu a aplicat un standard similar în ceea ce privește pretinsul prejudiciu care constă în plata comisioanelor de constituire a garanției bancare aferente aceleiași perioade.

72. În concluzie, *al doilea* motiv de recurs invocat de Uniunea Europeană este de asemenea fondat.

3. Cu privire la dobânzi

73. Prin intermediul celui de al doilea motiv de recurs, îndreptat împotriva punctelor 97-103 din hotărârea atacată, ASPLA și Armando Álvarez susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a respins cererea lor de despăgubire pentru prejudiciul constând în dobânzi aferente cuantumului amenzii care le-au fost aplicate pentru perioada corespunzătoare depășirii.

74. În hotărârea sa, Tribunalul a reținut că ASPLA și Armando Álvarez nu au prezentat nicio probă din care să rezulte că, în perioada corespunzătoare depășirii, cuantumul dobânzilor de întârziere plătite ulterior Comisiei a fost superior avantajului de care au putut beneficia ca urmare a deținerii sumei egale cu cuantumul amenzii majorate cu dobânzile de întârziere.

75. În opinia noastră, Tribunalul a respins în mod corect pretențiile formulate de ASPLA și de Armando Álvarez, pentru motivele prezentate la punctele 23-72 de mai sus. Întrucât acțiunile introduse de ASPLA și de Armando Álvarez au fost în cele din urmă respinse de instanțele Uniunii, dobânzile de întârziere aferente cuantumului amenzii care trebuie plătite Comisiei sunt în mod evident un cost pe care societățile au trebuit să îl suporte pentru perioada în care s-a derulat procedura judiciară. Totuși, aceasta nu înseamnă în mod automat că un astfel de cost constituie un prejudiciu în sensul articolului 340 TFUE.

76. Mai mult, în prezenta cauză nu există o legătură de cauzalitate suficient de directă, în sensul articolului 340 TFUE, între durata excesivă a procedurii și prejudiciul constând în plata dobânzii pentru perioada corespunzătoare depășirii. Astfel cum s-a explicat la punctul 52 de mai sus, riscul de a suporta costul respectiv a rezultat din decizia luată de ASPLA și de Armando Álvarez de a amâna plata amenzii până la încheierea procedurii judiciare. Ele au luat decizia în mod liber și în deplină cunoștință a consecințelor financiare care decurg din aceasta.

77. Pentru aceste considerente, cel de al doilea motiv de recurs invocat de ASPLA și de Armando Álvarez trebuie respins.

C. Perioada rezonabilă

78. Prin intermediul *primului* motiv de recurs, îndreptat împotriva punctelor 57-83 din hotărârea atacată, ASPLA și Armando Álvarez susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și nu a furnizat o motivare atunci când a evaluat care era o perioadă rezonabilă între faza scrisă și faza orală a procedurii în cauzele T-76/06 și T-78/06. Acest motiv cuprinde două aspecte.

21 Punctul 101 din hotărârea atacată.

79. Primul aspect al acestui motiv de recurs privește punctele 67-69, pe de o parte, și punctul 72, pe de altă parte, ale hotărârii atacate. În opinia ASPLA și a Armando Álvarez, Tribunalul nu a oferit o motivare suficientă atunci când a stabilit că o perioadă de 15 luni cuprinsă între închiderea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii era, în principiu, o perioadă adecvată de examinare a unor cauze precum cauzele T-76/06 și T-78/06. De asemenea, ASPLA și Armando Álvarez consideră că Tribunalul nu a explicat suficient de ce examinarea în paralel a cauzelor conexate poate reprezenta o justificare pentru extinderea, cu o perioadă de o lună pentru fiecare cauză, a perioadei cuprinse între finalizarea fazei scrise și deschiderea fazei orale a procedurii.

80. Al doilea aspect al primului motiv de recurs privește pretinsa contradicție între punctele 72 și 80 din hotărârea atacată. ASPLA și Armando Álvarez apreciază că există o inconsecvență între a afirma mai întâi că perioada cuprinsă între finalizarea procedurii scrise și deschiderea procedurii orale trebuie extinsă cu o lună pentru fiecare dintre cauzele conexate și a extinde apoi termenul rezonabil de soluționare a cauzei T-78/06 cu patru luni suplimentare ca urmare a strânsei legături a acesteia cu cauza T-76/06.

81. Uniunea Europeană consideră că acest motiv de recurs este nefondat.

82. Dincolo de aspectele de fond, acest motiv de recurs trebuie, în opinia noastră, să fie respins ca inoperant.

83. Chiar dacă susținerile formulate de ASPLA și de Armando Álvarez s-ar dovedi fondate, aceasta nu ar conduce la anularea hotărârii atacate și la acordarea unei despăgubiri mai mari pentru prejudiciul material pretins suferit de societățile respective.

84. La punctele 23-72 și, respectiv, 73-77 de mai sus, am explicat motivul pentru care considerăm că nici comisioanele de constituire a garanției bancare și nici dobânzile aferente cuantumului amenzii plătite de ASPLA și de Armando Álvarez în perioada corespunzătoare depășirii nu reprezintă un prejudiciu care ar trebui reparat în temeiul articolului 340 TFUE. Prin urmare, în cazul în care Curtea ar împărtăși opinia noastră cu privire la acest aspect, perioada corespunzătoare depășirii nu ar fi relevantă în raport cu prezenta cauză. Într-adevăr, ASPLA și Armando Álvarez nu au pretins despăgubiri pentru alte tipuri de prejudiciu decât cele discutate anterior.

V. Consecințele aprecierii

85. În cazul în care Curtea va fi de acord cu aprecierea noastră, recursul formulat de Uniunea Europeană trebuie admis și, în consecință, punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate va fi anulat.

86. Întrucât, în lumina informațiilor de care dispunem și a dezbaterilor desfășurate în fața Curții de Justiție, este posibil ca aceasta să se pronunțe definitiv cu privire la acest aspect, Curtea de Justiție ar trebui să respingă cererea ASPLA și a Armando Álvarez de reparare a prejudiciului material pretins suferit ca urmare a nerespectării de către Tribunal a termenului rezonabil de soluționare în cauzele T-76/06 și T-78/06.

87. Recursul formulat de ASPLA și de Armando Álvarez ar trebui respins în integralitate.

VI. Cu privire la cheltuielile de judecată

88. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

89. În cazul în care Curtea este de acord cu aprecierea noastră cu privire la recursuri, în conformitate cu articolele 137, 138 și 184 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, ASPLA și Armando Álvarez ar trebui să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată efectuate de Uniunea Europeană, aferente procedurii desfășurate în fața ambelor instanțe. Cu toate acestea, Comisia Europeană ar trebui să suporte propriile cheltuieli de judecată aferente procedurii desfășurate în fața ambelor instanțe.

VII. Concluzie

90. Având în vedere toate considerațiile precedente, propunem Curții:

– anularea punctului 1 din dispozitivul Hotărârii Tribunalului din 17 februarie 2017, ASPLA și Armando Álvarez/Uniunea Europeană, T-40/15;

– respingerea recursurilor formulate de ASPLA și de Armando Álvarez;

– respingerea cererii de despăgubiri în cuantum de 3 495 038,66 euro, formulată de ASPLA și de Armando Álvarez pentru repararea prejudiciului material suferit ca urmare a încălcării de către Tribunal a termenului rezonabil de soluționare în cauzele T-76/06 și T-78/06;

– obligarea ASPLA și a Armando Álvarez la plata propriilor cheltuieli de judecată, precum și a cheltuielilor de judecată efectuate de Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în legătură cu procedura în fața ambelor instanțe;

– obligarea Comisiei Europene să suporte propriile cheltuieli aferente procedurii în fața ambelor instanțe.